

PSYCHIATRICKÁ PROBLEMATIKA V EDUKAČNÍM PROCESU

PhDr. Mgr. Silvie Janovcová

Konference: DOBRÁ PRAXE

17. – 18. 10. 2018 Plzeň

Konference je financována ze zdrojů EU.

NÁZEV PROJEKTU:
REGISTRAČNÍ ČÍSLO PROJEKTU:
NÁZEV PROJEKTU:
REGISTRAČNÍ ČÍSLO PROJEKTU:

ESF projekt Západočeské univerzity v Plzni
CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002287
Vzděláním k úspěchu bez bariér
CZ.02.3.62/0.0/0.0/16_037/0003942

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání

PhDr. Mgr. Silvie Janovcová

PSYCHIATRICKÁ PROBLEMATIKA V EDUKAČNÍM PROCESU

SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA

- ✘ Včasné diagnostikování poruchy je velmi důležité, aby se předešlo začarovanému kruhu selhání, frustrace a klesajícího sebevědomí dítěte (Riefová, 1999)
- ✘ Speciálně pedagogická diagnostika se na rozdíl od medicínské diagnostiky zaměřuje i na neporušené funkce, protože při korekční činnosti staví právě na těchto neporušených funkcích a procesech.

PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA

- ✘ Součástí SPD bývá rovněž pedagogická diagnostika, která se cíleně zaměřuje na objekt v pásmu normy a je důležitá k vytvoření si obrazu o schopnosti žáka fungovat v běžné škole.
- ✘ Každý psychický problém se projeví v oblasti chování

SPECIÁLNÍ EDUKACE

✘ = sladěný soubor postupů, metod výchovného ovlivňování, pomocí nichž se dosahují pozitivní změny v kvalitě i kvantitě vychovanosti a vzdělanosti jedinců s SVP.

Dopady deficitů vyplývajících ze základních diagnóz těchto žáků jsou závažné, někdy vyřadí žáka z pravidelného docházení do školy, v horším případě i k trvalému nedocházení do školy, ztráta přirozeného prostředí, ztráta kamarádů, zaostávání v učivu, předčasné ukončení vzdělávání.

POHLEDY NA ŽÁKA S PSYCHIATRICKOU DIAGNÓZOU

- ✘ Žáky s vývojovými a dalšími psychiatrickými poruchami nelze ve vzdělávání vnímat jen z hlediska edukace, ale pohled na ně musí být mnohem širší, musí zahrnovat rovinu:
- ✘ Sociálně-adaptační, sociálně-komunikační, tělesnou psychologickou.
- ✘ Multimodální přístup: pedopsychiatr, psycholog, spec. pedagog pediater, zákonný zástupce.

DNEŠNÍ PODMÍNKY V BĚŽNÝCH ŠKOLÁCH

✘ Jsou mnohdy diskriminační.

Na jedné straně jsou neustále konfrontováni s předsudky, stigmatizací, ocitají se v izolaci, stávají se terčem šikany, jsou vyčleňováni z kolektivu.

✘ Na druhé straně jsou pro běžnou školní skupinu neúnosní (kázeňsky, narušují výuku, vyvolávají konflikty, dráždí svým až bizarním chováním, poskytují nevhodný příklad k nápodobě ostatním, atd.

HOSPITALIZACE A SPECIALIZOVANÁ PÉČE JE NEZBYTNÁ

Když e dítě nebezpečné sobě a okolí

Trpí těžkou depresí, má sebevražedné myšlenky

Je ohrožené v rodině či jiném prostředí

Je třeba kontrolovat jeho léčbu a eventuální komplikace

Je třeba celkově přizpůsobit i školní vzdělávání současnému stavu a běžná škola není schopna tyto podmínky zajistit

V ostatních případech se preferuje ambulantní léčba

CÍL POBYTŮ

Adekvátní léčba v bezpečném prostředí

Důkladná diagnostika

Terapeutická práce s rodinou

Doporučení pro další vzdělávání a přístupy k žákům

Snížení aktuální zátěže (výukové požadavky, redukce učebních plánů, výhradně individuální přístup)

PORUCHY AKTIVITY A POZORNOSTI -ADHD

- × **Diagnózy:**

- × MKN 10 + DSM IV.

- × Porucha pozornosti s poruchou aktivity = ADHD

- × **Nediagnózy:**

- × Nezralá pozornost

- × Nízká úroveň pozornosti

DEFINICE POZORNOSTI

- ✘ mentální proces, jehož funkcí je vpouštět do vědomí omezený počet informací, a tak ho chránit před zahlcením množstvím podnětů
- ✘ základní vlastností **s e l e k t i v i t a** = výběrovost = umožňuje vybírat ze všech vnitřních vnějších podnětů jen ty, které si v daném okamžiku přejí / potřebují uvědomit a ostatní ignorují

KLINICKÝ OBRAZ ADHD

- ✘ poruchy kognitivních funkcí, porucha pozornosti, neschopnost selekce pozornosti = usměrnit pozornost k podstatným informacím, porucha analýzy a syntézy informací,
- ✘ porucha exekutivních fcí = neumí plánovat a organizovat činnost; sebeřízení a sebeovládání je chaotické

PROJEV – PSYCHICKÝ A V CHOVÁNÍ

Není schopno se soustředit na okrajové detaily, pracuje ledabyle, s chybami

- × současně se zabývá více aktivitami
- × dělá zbrklé, chybné závěry
- × nepořádek ve věcech, na lavici
- × není schopno si rozvrhnout úkol / činnost mnohdy se zdá duchem nepřítomné nebo že nás nevnímá (př. věnuje se další činnosti)
- × nebaví ho až rozčilují úkoly/ hry, které vyžadují zaměřenou pozornost a trpělivost
- × často ztrácí věci
- × rychle, okamžitě reaguje na zevní podněty
- × zapomíná na každodenní činnost, které mají děti jeho věku ji zautamtizované
- × nevydrží čekat – vyhrkne odpověď, skáče do řeči, přerušuje
- × není schopno se poučit z trestu !!!

PROJEV MOTORICKÝ

- ✘ vrtí se na místě, houpe na židli
- ✘ hraje si s prsty, vlasy
- ✘ poklepává
- ✘ přešlapuje
- ✘ opouští své místo
- ✘ hraje si s věcmi
- ✘ kreslí po věcech, po sobě
- ✘ činnosti opakuje, mají „jakoby“ nutkavý charakter, neumí je ovládat
- ✘ omezováním v činnosti se pozornost horší, zvyšuje se psychický neklid, možnost až úzkosti

× **Sekundární důsledky:**

- × úzkost (až sebepoškozování), deprese
- × symptomatologie OCD
- × asociální chování v dospívání

ZÁVISLOSTI - NETOLISMUS

- ✘ Termínem netolismus označujeme závislost (závislostní chování (behaviorální závislost) či závislost na procesu) na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména **počítačové hry, sociální sítě, internetové služby (různé formy chatu), virální videa, televize**
- ✘ **silná touhu zapnout počítač bez jasného cíle, zkontrolovat SMS, zkontrolovat statuty na sociální síti, neschopnost vymezit si začátek a konec aktivit na internetu, postupně zanedbávat další aktivity**

DALŠÍ PSYCHICKÉ PORUCHY

- × Sebeпоškozování
- × Poruchy příjmu potravy
- × Deprese
- × Bipolární porucha
- × Suicida
- × Poruchy autistického spektra

ÚLOHA PEDAGOGA

- ✘ Pokud žák má strach o budoucnost, vidí ji přespříliš černě
- ✘ často se bojí, že selže nebo že se ztrapní před druhými
- ✘ vyhýbá se náročnějším situacím, je častěji nemocný, lidé kolem mu říkají, že se změnil nebo mu dávají najevo, že k nim nepatří
- ✘ vyhýbá se lidem, je přehnaně samotářský nebo naopak přespříliš excentrický a riskuje

sebepoškozuje se jakýmkoliv způsobem
zhoršil se mu radikálně prospěch
unavený, spavý, negativistický, je mu vše jedno

- ✘ **Je pravděpodobné, že se s žákem něco děje.**
- ✘ **Je možné, že se jedná o náročnější průběh dospívání, mohou to být ale také projevy počínajícího duševního onemocnění, se kterými je třeba co nejdříve odborně pracovat.**

POUŽITÁ LITERATURA A ODKAZY

- × Bragdon, A.: Když mozek pracuje jinak, Portál, Praha 2006
- × Hort, V. a kol.: Dětská a adolescentní psychiatrie, Portál, Praha 2000
- × Jenett, W.: ADHD – porucha pozornosti s hyperaktivitou, Edika, Brno 2013
- × Jucovičová, D.: Neklidné a nesoustředěné dítě, Grada, Praha 2011
- × Koukolík, F.: Mozek a jeho duše, Galén, Praha 2005
- × Kulišťák, P.: Neuropsychologie, Portál, Praha 2003
- × Munden, A.: Poruchy pozornosti a hyperaktivita, Portál, Praha 2002
- × Plháková, A.: Učebnice obecné psychologie, Academia. Praha 2004
- × Riefová, S.: Nesoustředěné a neklidné dítě ve škole, Portál, Praha 1999
- × Říčan, P. a kol.: Dětská klinická psychologie, Grada, Praha 2006
- × Svoboda, M.: psychodiagnostika dětí a dospívajících, Portál, Praha 2001
- × Zvolský, P. a kol.: Obecná psychiatrie, Karolinum, Praha 2001
- × Zvolský, P. a kol.: Speciální psychiatrie, Karolinum, Praha 2001
- × Janoušková, Národní ústav duševního zdraví, Psychiatrie č.4,2014

× Dělejme to, co má smysl.

× Děkuji za pozornost.